

Motion till riksdagen 2012/13:Ju24

av **Maria Ferm m.fl. (MP)**
med anledning av prop. 2012/13:115

En ny kameraövervakningslag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på tillstånd för kameraövervakning i butiker, alla allmänna transportmedel och hållplatser, liksom parkeringshus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föreskriftsrätt för Datainspektionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppföljning av lagens konsekvenser med återrapportering till riksdagen.

Motivering

En öppen kameraövervakning kan leda till att brott förhindras och när de väl begås, kan utredas bättre. Typexempel på kameror som verkar positivt i preventivt avseende är kameror för hastighetsövervakning eller kameror i banklokaler eller vid uttagsautomater. Det förutsätter förstås att allmänheten litar på att kamerorna används, fungerar och att eventuella upptagningar kan användas för att utreda eventuella brott. Samtidigt finns det risker med ett alltför stort användande av kameraövervakning. Enskildas integritet kränks genom att uppgifter om dem och deras agerande spelas in, bevaras och kan användas i syften de saknar kontroll över. I värsta fall syften och ändamål som är helt olagliga och som är kriminella. Upptagningar som inte är säkra och hanteras på ett säkert sätt kan i många fall få förödande effekt för såväl den övervakade som den som ansvarar för att övervakningen skett. Det finns också risker i att allmänheten förlitar sig på att kameror fungerar när de inte gör det. Detta kan i värsta fall leda till att en falsk känsla av trygghet skapas och att brottsutredande verksamhet försvåras. En kameraövervakning som fortgår år efter år utan att bilder används och utan att effekten av övervakningen följs upp är också problematisk. Då har enskildas integritet kränkts, kanske helt i onödan.

Fel! Okänt namn på

Sammantaget medför dessa risker att vi ser vissa brister i det nu aktuella lagförslaget.

Tillstånd ska krävas för kameraövervakning i dagligvaruhandeln, alla allmänna transportmedel, hållplatser och parkeringshus

När befintlig kameraövervakningslag infördes motionerade Miljöpartiet de gröna om att riksdagen skulle avslå regeringens förslag om att butikslokaler ska undantas från kravet på tillstånd. Frågan är om förhållandena förändrats sedan dess. Vad som har skett är att säkerheten ökat i väsentlig grad, samtidigt som möjligheten att genom brottslig gärning tillskansa sig de kontanta medel som finns i affärerna har försämrats. Brottsligheten riktad mot varor i dagligvaruhandeln är dock på en hög nivå. En övervakning kan det finnas skäl för. Frågan är om det räcker med en anmälan eller om det ska krävas tillstånd.

Genom övervakningen sker intrång i enskildas integritet. Särskilt påtaglig blir risken ifall övervakningen sker utan tillståndsförfarande. Vi anser därför att det, för att det ska räcka med en anmälningsskyldighet, ska finnas väl avvägda kompensatoriska åtgärder. Flera remissinstanser har också föreslagit sådana; Datainspektionen och Förvaltningsrätten i Malmö anser att Datainspektionen ska ges en föreskriftsrätt på kameraövervakningsområdet. Länsstyrelsen i Skåne anser att det i författning ska anges hur övervakning får ske. Advokatsamfundet och Landsorganisationen avstyrker att övervakning ska få ske efter anmälan och anser att tillstånd ska krävas. Mot bakgrund av att regeringen inte föreslår några kompensatoriska åtgärder i propositionen – utöver de som följer av Datainspektionens utökade tillsynsansvar – ser inte vi hur integritetsskyddsintresset skyddas i propositionen. Mot den bakgrunden anser även vi att kameraövervakning i butikslokaler ska få ske endast efter att tillstånd meddelats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

Kameraövervakningsutredningen lämnade i sitt betänkande (SOU 2009:87 En ny kameraövervakningslag) inte något förslag om att kameraövervakning för allmänna transportmedel och hållplatser inte skulle kräva tillstånd. Utredningen övervägde om detta skulle kunna få ske efter anmälan vid övervakning av tunnelbanevagnar och stationer, men gjorde bedömningen att detta inte var lämpligt. Regeringen frångår utredningens förslag och baserar detta på förslag i en regeringskansliintern utredning. Vi delar inte regeringens bedömning. De skäl regeringen anför för att tillstånd inte ska krävas – att eftersom människor känner sig utsatta på de angivna platserna kan de förvänta sig att bli övervakade och att de personer som övervakas också är de som skyddas – är argument för en övervakning som sådan, inte argument för att slippa en tillståndsprövning. Ställt mot att det dessutom inte föreslås några kompensatoriska åtgärder för det försämrade skyddet för enskildas integritet, avstyrker vi även denna del av regeringens förslag. Även detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

När det gäller frågan om tillståndskrav vid övervakning i parkeringshus har Datainspektionen anført att integritetsinfrånget kan bli särskilt stort genom kombinationen av att enskilda personer fångas på bild samtidigt som registreringsnummer på fordon de eventuellt färdas i. LO har också avstyrkt förslaget i denna del under åberopande av effekterna för anställdas integritet. Inte heller i den här delen har regeringen lämnat motiv till varför det inte ska krävas tillstånd för de aktuella kamerorna. Mot bakgrund av att integritetsinfrånget här – precis som påpekats av Datainspektionen – blir särskilt stort, bör det även här krävas tillstånd för kameraövervakning.

Föreskriftsrätt för Datainspektionen

Datainspektionen m.fl. har föreslagit att Datainspektionen ska ges en föreskriftsrätt när det gäller den nya kameraövervakningslagen. Detta skulle bli en avsevärd förändring jämfört med situationen i dag, där föreskriftsrätt endast finns avseende avgifter. Regeringen bemöter önskemålen om föreskriftsrätten med att Datainspektionen inte utnyttjat existerande föreskriftsrätt avseende områden dit allmänheten inte har företrädesrätt. Detta antas betyda att behovet av föreskrifter inte är stort. Vad regeringen missar är att möjligheten i den nya lagen att övervaka utan krav på tillstånd utökas avsevärt. Dessutom till områden där skyddet för enskildas integritet kan antas vara stort. Behovet av föreskrifter kan även finnas för att myndigheter och enskilda bättre ska kunna följa lagstiftningen i allmänhet och på så sätt slippa skadeståndsskyldigheten enligt 44 § i den föreslagna lagen. Sammanfattningsvis anser vi att Datainspektionen borde få rätt att meddela föreskrifter om tillämpningen av den nya kameraövervakningslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Uppföljning av den nya lagen

Regeringen föreslår, baserat på ett i delar bristfälligt regeringsunderlag, utökade möjligheter till kameraövervakning utan krav på tillstånd. Att dessutom ansvarig tillsynsmyndighet i vissa delar har avstyrkt lagen visar även detta på brister i lagförslaget. I vissa delar innehåller det dock väsentliga förbättringar jämfört med situationen i dag. Det handlar bl.a. om Datainspektionens utökade tillsynsansvar, skadeståndsskyldigheten och det skärpta sekretesskyddet. Mot denna bakgrund finns det enligt vår mening ett behov av att inom fyra till fem år göra en uppföljning av vilka konsekvenser den nya lagen har fått när det gäller brottslighet, enskildas känsla av trygghet, intrånget i enskildas integritet och effekter för såväl det allmänna som enskilda affärsintressen. Regeringen bör återrapportera resultatet till riksdagen. Vad som här anförts om behov av uppföljning och återrapportering till riksdagen, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 9 april 2013

Maria Ferm (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Mehmet Kaplan (MP)